

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی لرستان
دانشکده پرستاری و مامایی خرم آباد

پایان نامه:

دوره کارشناسی ارشد در رشته پرستاری داخلی جراحی

عنوان:

تاثیر آموزش مراقبت های مبتنی بر شواهد بر درماتیت
ناشی از رادیوتراپی در بیماران مبتلا به سرطان سر و گردن

استاد راهنما:

دکتر فاطمه محمدی پور

استاد مشاور:

دکتر رسول محمدی

نگارنده:

امیررضا رستمی

زمستان ۱۴۰۰

چکیده

مقدمه: رادیوتراپی به عنوان یک روش درمانی اصلی برای بیماران مبتلا به سرطان سر و گردن، در کنار مزایا می‌تواند موجب بروز درماتیت شود. مدیریت درماتیت با استفاده از آموزش‌های شواهد قبلی بخش مهمی از درمان بیماران می‌باشد. هدف از پژوهش حاضر تعیین تاثیر آموزش مراقبت‌های مبتنی بر شواهد بر درماتیت ناشی از رادیوتراپی در بیماران مبتلا به سرطان سر و گردن می‌باشد.

روش: در این مطالعه‌ی نیمه تجربی ۹۶ بیمار مبتلا به سرطان سر و گردن مراجعه کننده به بخش رادیوتراپی بیمارستان امام خمینی تهران در سال ۱۳۹۹ با استفاده از روش نمونه‌گیری دردسترس وارد مطالعه شدند. ابتدا ۴۸ بیمار در گروه مقایسه و سپس ۴۸ بیمار در گروه مداخله قرار گرفتند. ابزارهای پژوهش پرسشنامه مشخصات دموگرافیک، چک لیست میزان استفاده از مراقبت‌های آموزشی، مقیاس بررسی درجات درماتیت ناشی از رادیوتراپی بودند. جهت جلوگیری از تبادل اطلاعات و آلودگی داده‌ها، ابتدا جمع‌آوری داده‌های گروه مقایسه انجام شد. بدین صورت که در جلسات اول و چهار و هشت هفته بعد از رادیوتراپی میزان درماتیت در این گروه اندازه‌گیری شد. سپس نمونه‌گیری گروه مداخله بر اساس هم‌سان سازی با گروه مقایسه از نظر سن، جنس، نوع سرطان انجام شد. مداخله آموزشی در مدت ۸ هفته صورت گرفت که ۴ هفته‌ی اول شامل آموزش‌های حضوری در کنار آموزش در گروه واتس‌آپ و ۴ هفته‌ی دوم شامل پیگیری از طریق تماس تلفنی بود. میزان درماتیت طی سه دوره در جلسات اول و چهار و هشت هفته بعد از رادیوتراپی ارزیابی شد. در انتهای هفته‌ی هشتم چک لیست‌های میزان استفاده از مراقبت‌های آموزشی از بیماران جمع‌آوری شد. داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS۲۴ و آزمون‌های مجذور کای، کلموگروف اسمیرنوف، تی مستقل، من‌ویتنی، فریدمن، بن‌فرونی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج مطالعه نشان داد بین گروه‌های مقایسه و مداخله از نظر جنسیت، شاخص توده بدنی، سطح تحصیلات، وضعیت اشتغال، اعتیاد، وضعیت تاهل، وضعیت درآمد، نوع بدخیمی، بیماری زمینه‌ای و میانگین نمره درماتیت ناشی از رادیوتراپی جلسه اول اختلاف معنادار آماری وجود نداشت. نتیجه آزمون فریدمن نشان داد تغییر میانگین نمره درماتیت ناشی از رادیوتراپی در طول زمان مطالعه تغییر معنی دار داشت ($P < 0/001$). نتیجه آزمون تعقیبی بن‌فرونی نشان داد نمره درماتیت ناشی از رادیوتراپی در بین جلسه اول و جلسه چهارم در هر دو گروه مداخله ($P < 0/001$) و مقایسه ($P < 0/001$) افزایش معنی دار داشت. همچنین در گروه مداخله این تغییرات در بین جلسه چهارم و جلسه هشتم کاهش معنی دار داشت ($P < 0/001$). نتیجه آزمون من‌ویتنی نشان داد کاهش در جلسه هشتم، نسبت به گروه مقایسه معنی دار بود ($P = 0/019$).

بحث و نتیجه‌گیری: می‌توان نتیجه گرفت که آموزش مراقبت‌های مبتنی بر شواهد تا جلسه چهارم نمی‌تواند تاثیری بر درماتیت داشته باشد، با این حال پیگیری‌های تلفنی و بحث در گروه‌های مجازی بر درماتیت ناشی از رادیوتراپی در بیماران مبتلا به سرطان سر و گردن تاثیر مثبت داشته است. لذا پیشنهاد می‌شود در مراکز درمانی از این آموزش‌ها در کنار پیگیری بعد از درمان، در جهت بهبود درماتیت این گروه بیماران استفاده شود.

واژگان کلیدی: آموزش، مراقبت‌های مبتنی بر شواهد، درماتیت، رادیوتراپی، سرطان سر و گردن